

1-1-1975

ยา กัษ เครื่องหมายการค้า

จากริโรจน์ ตำนเกียรติก้อง

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/tjps>

Part of the [Pharmacology Commons](#)

Recommended Citation

ตำนานเกียรติก้อง, จาริโรจน์ (1975) "ยา กัษ เครื่องหมายการค้า," *The Thai Journal of Pharmaceutical Sciences*: Vol. 1: Iss. 2, Article 2.

DOI: <https://doi.org/10.56808/3027-7922.1733>

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/tjps/vol1/iss2/2>

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in The Thai Journal of Pharmaceutical Sciences by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

ยา กับ เครื่องหมายการค้า

จารุโรจน์ ค่านเกียรติกิจ *

โดย เหตุที่ผู้เขียนไม่ได้เล่าเรียนมาโดยเฉพาะในเรื่องเครื่องหมายการค้า ผู้เขียนเขียนจากประสบการณ์ การสอบถามจากผู้รู้บางท่าน เช่น อาจารย์พระดลยธรรมาภิรมย์ อาจารย์หลวงปริพลพจน์พิสุทธ์ อาจารย์จินดา ชัยรัตน์ อาจารย์คณะเภสัชศาสตร์ นักนิติศาสตร์บางท่าน และการเรียบเรียงค้นคว้าในระยะสั้นจึงย่อมมีข้อผิดพลาดขาดตกบกพร่องบ้างเป็นธรรมดา ขอท่านได้โปรดให้อภัยสำหรับท่านผู้รู้ก็โปรดได้พิจารณาเอาส่วนที่ถูกต้องท่านที่ยังสงสัยไม่แน่ใจ ขอได้โปรดศึกษาหาความรู้จากท่านผู้รู้เอาเอง ข้าพเจ้าเขียนขึ้นโดยระลึกถึงพระคุณของท่านอาจารย์ที่กล่าวมานานมาแล้ว ถ้าหากข้อเขียนนี้มีผลดีประการใดก็ขอมอบให้แก่อาจารย์ผู้มีพระคุณทุกคน

ชื่อยาไม่ว่าจะเป็นคำในอักษรไทยหรืออักษรโรมันหรือรอยประดิษฐ์ต่างก็มีความสำคัญร่วมกันในด้านธุรกิจ จนถึงขนาดนับได้ว่ามีส่วนสำคัญมากประการหนึ่งในการส่งเสริมการขาย การออกแบบการบรรจุที่ดีให้สี่สรรดิจะสะดุดตาและเพิ่มคุณค่าของผลิตภัณฑ์ด้วยการตั้งชื่อดีทำให้ผู้ใช้จำชื่อได้ง่ายและสิ้นเปลืองค่าโฆษณาบ่อย. บางคนกว่าจะตั้งชื่อยาได้ต้องใช้เวลาหลายเดือน ผู้ผลิตบางคนไม่กล้าลงทุนผลิตยาออกจำหน่ายเพราะชื่อไม่ถูกใจ. บางครั้งโชคไม่ดีใช้ชื่อยาที่คู่แข่งขันเข้าใจว่าเลียนแบบ จะเข้าใจเองหรือเข้าใจผิดก็ตามก็ ทำให้คู่กรณีต้องเสื่อมเสียชื่อเสียงหรือยังอาจต้องสูญเสียทรัพย์สินเงินทอง แต่โดยทั่วๆ ไปแล้วผู้กล่าวหา มักได้เปรียบ และในบั้นปลายมักเสียหายน้อยกว่าผู้ถูกกล่าวหา

* บริษัท กรุงเทพฟาร์มาซี จำกัด

ดังนั้นบริษัทค้ายาต่างประเทศจึงนิยมฟ้องคดี เครื่องหมายการค้าอยู่เสมอเพราะส่วนมากใน บั้นปลาย มักเสียหายเฉพาะค่าทนายเท่านั้น หรือผู้บริหารของบริษัทต้องการเป็นข้ออ้างเพื่อ รักษาตำแหน่งหน้าที่ หรือ ตัวแทนจำหน่าย เนื่องจากไม่สามารถแก้ไขภาวะการค้าตกต่ำได้ หรืออาจชนะคดีจากการวินิจฉัยของแต่ละศาล แล้วจะได้รับผลประโยชน์มากมายอีกโสดหนึ่ง ด้วย

พระราชบัญญัติเกี่ยวกับพระราชบัญญัติ เครื่องหมายการค้า ตามพระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 ห้ามมิให้พนักงานเจ้าหน้าที่รับ ขึ้นทะเบียนคำรับยา เมื่อคณะกรรมการเห็นว่า เป็นยาที่ใช้ชื่อในทำนองโอ้อวด ไม่สุภาพ หรือ อาจทำให้เข้าใจผิดจากความจริง ตาม พ.ร.บ. ยายังให้สิทธิพิเศษแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ อีกด้วย คือ ให้คำสั่งไม่รับขึ้นทะเบียนของ เจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นที่สุด ดังนั้น จะ ไม่กล่าวถึงเรื่องการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ แต่ จะกล่าวถึงลักษณะเครื่องหมายการค้าที่มีความ สัมพันธ์โดยตรง

ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2474 เครื่องหมายการค้าอันพึงรับจดทะเบียนได้ นั้น ต้องเป็นคำที่ประดิษฐ์ขึ้นคำ หนึ่ง หรือ หลายคำ ไม่ได้ถึงถึงลักษณะ

หรือคุณสมบัติแห่งสินค้าโดยตรง หรือเป็น เครื่องหมายอันมีลักษณะบ่งเฉพาะ หรือไม่ต้อง ห้ามตามกฎหมาย พระราชบัญญัติเกี่ยวกับ พระ- ราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า มีส่วนคล้ายคลึง กันอยู่บ้าง ต่างกันที่ความพิสดารในเรื่อง ลักษณะบ่งเฉพาะ และผู้ขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งของ นาย- ทะเบียนต่อคณะกรรมการเครื่องหมายการค้า หรือนำคดีไปสู่ศาลตามขบวนการยุติธรรม ซึ่ง ได้แก่ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และ ศาลฎีกา เนื่องจากเครื่องหมายการค้าเป็นทรัพย์สินชนิดหนึ่งของประชาชน จึงได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายและเป็นปัญหาเกี่ยวกับความ สงบเรียบร้อยของประชาชนด้วย

ปัญหาเรื่องการป้องกันหรือเรียกค่าเสียหายในการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้า เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญมากประการหนึ่งสำหรับคุ้มครองผลประโยชน์ และ รักษาสิทธิของตน ตัวอย่าง โจทก์จะนำคดี มาสู่ศาลเพื่อป้องกันหรือเรียกค่าเสียหายในการ ล่วงสิทธิเครื่องหมายการค้าที่ไม่ได้จดทะเบียน นั้นไม่ได้ คู่กรณีอาจฟ้องขอให้ศาลวินิจฉัย ว่า ใครมีสิทธิในเครื่องหมายการค้าอันควร จดทะเบียนได้ และขอห้ามอีกฝ่ายหนึ่งไม่ให้ ขอจดทะเบียนได้

ปัญหาเรื่องเครื่องหมายการค้าธรรมดา (Ordinary "Sign" กับ 'คำ' (Words) เครื่องหมายธรรมดา เช่น รูปนก, รูปแมว, รูปประดิษฐ์ต่างๆ เมื่อมีลักษณะบ่งเฉพาะในตัวของมันเอง (inherent distinctiveness) ก็จดทะเบียนได้ เครื่องหมายการค้า (Words Mark) ได้แก่อักษรภาษาต่างๆ ถ้าเป็นคำที่ประดิษฐ์ขึ้น ก็จดทะเบียนได้ แต่สำหรับ "คำ" ที่ไม่ใช่คำที่ประดิษฐ์ขึ้นต้องมี "หลักฐาน" มาแสดงว่ามีลักษณะบ่งเฉพาะ (acquired distinctiveness หรือ distinctiveness user) การจดทะเบียนจึงยากกว่ากัน "หลักฐาน" ที่จะนำมาแสดงนี้โดยที่เป็นหลักฐานในทางข้อเท็จจริง ต้องปรากฏว่าได้ใช้ "คำ" นั้น เป็นเวลานานพอที่เมื่อประชาชนเห็นสินค้าที่ใช้คำนั้น ประชาชนย่อมเข้าใจได้ทันทีว่า เป็นสินค้าของบริษัทผู้ผลิต การที่สินค้านั้นเป็นที่รู้จักกันในต่างประเทศไม่เป็นการเพียงพอ จะต้องเป็นที่รู้จักกันทั่วไปในประเทศไทยด้วย

Lord Herschell กล่าวว่า "การนำคำอังกฤษสองคำมารวมกัน แม้การรวมนั้นจะไม่เคยมีมาก่อน ก็หาทำให้เป็นคำประดิษฐ์ไม่ การสะกดผิดก็ดี หรือการลงท้ายตัวอักษรให้แตกต่างไปจากของเดิมก็ดี หาทำให้เกิดคำประดิษฐ์ขึ้นไม่ หากว่าคำที่เกิดขึ้นนั้นยังมีความหมายต่อตา หรือหู อย่างความหมายเดิม

ของคำนั้น" หรือการเติมคำอุปสรรค (Prefix) หรือ บัจจย (Suffix) เข้ากับคำธรรมดาหาอาจทำให้คำนั้นกลายเป็นคำประดิษฐ์ขึ้นมาได้ ตัวอย่าง "TRIKRESOL" "DEXTRIMOLTOSE", 'OLEUM PERCOMORTHUM', 'SOLUTHIAZOLE' หรือ 'CHEAPANDGOOD' ซึ่งเห็นได้ชัดว่าไม่ใช่คำที่ประดิษฐ์ขึ้น เพราะเห็นได้ว่ามาจากคำ CHEAP AND GOOD.

ตัวอย่างการนำคำสองคำมารวมกัน และรวมกันแล้วเกิดเป็นคำใหม่ที่ถือว่าเป็นคำที่ประดิษฐ์ขึ้น และนายทะเบียนอังกฤษยอมรับจดทะเบียนให้ เช่น

เครื่องหมายคำ	คำเดิม
ALUMINOY	ALUMINUM + ALLOY
FRUMATO	FRUIT + TOMATO
GLUCODA	GLUCOSE + SODA

ปัญหา การขอจดทะเบียนค่านามสกุลเป็นเครื่องหมายการค้า ตามกฎหมายไม่รับจดทะเบียน คำคำเดียวหรือหลายคำเป็นชื่อนามสกุล ตามความหมายอันเข้าใจกันโดยธรรมดาเว้นแต่จะมีหลักฐานแสดงว่า คำนั้นมีลักษณะบ่งเฉพาะแล้ว ตัวอย่างเมื่อปีพ.ศ.-2490 บริษัท โคคา-โคลา ได้ยื่นขอจดทะเบียนคำ "Coke" เป็นเครื่องหมายการค้าสำหรับสินค้าน้ำอัดลม แต่นายทะเบียนไม่รับจดทะเบียนโดยพิจารณาเห็นว่าเป็นชื่อสกุลมาแต่โบราณกาล เช่น Sir Edward Coke นักกฎหมาย

Thomas Coke นักสอนศาสนา และ Thomas William Coke ผู้ขออุทธรณ์ต่อกระทรวงพาณิชย์จึงเป็นปัญหาตีความโดยคณะกรรมการทรงคุณวุฒิ จึงสรุปผลว่าคำสั่งไม่รับจดทะเบียนของนายทะเบียนมีเหตุผลสมควร และเป็นเพียงก่อความไม่สะดวกแต่เพียงเล็กน้อย เพราะเพียงแต่ผู้ขอจะแก้ไขเครื่องหมายที่มุ่งหมายจะใช้ขึ้นเพียงเล็กน้อย เพื่อให้มันมีลักษณะบ่งเฉพาะตามกฎหมายก็เป็นการเพียงพอ หรือจะรองจนกว่าผู้ขอจดทะเบียนจะมีหลักฐานมาแสดงว่า สินค้าของผู้ขอจดทะเบียนเครื่องหมายนี้เป็นที่แพร่หลายประจักษ์แก่ประชาชนทั่วไปจนกระทั่งคำว่า “Coke” นั้นหมายถึงสินค้าของบริษัทที่ร้องขอจดทะเบียน

ตัวอย่างอีกรายเป็นคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการเครื่องหมายการค้า ผู้อุทธรณ์ยื่นขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าเป็นไบสลาท มีสารสำคัญประกอบด้วยอักษรโรมันคำว่า BACALDI (ผู้อุทธรณ์อธิบายอักษรโรมันนี้ไว้ในคำขอจดทะเบียนว่า อ่านว่า บาคาร์ได แปลไม่ได้ เป็นชื่อส่วนหนึ่งของบริษัท) รูปค้ำคาว ซึ่งจดทะเบียนแล้ว รูปเหรียญรางวัล และรูปมงกุฎอาร์ม เพื่อใช้กับสินค้าในจำพวก 43 รายการสินค้า บรรดาสินค้าทั้งหมดซึ่งอยู่ในจำพวกนี้ (คือสุราเมรัย)

ปรากฏตามคำขอเลขที่ 55289 นายทะเบียนพิจารณาแล้ว เห็นว่าเป็นเครื่องหมายการค้าที่ไม่ชอบด้วยมาตรา 4(4) และ (5) เพราะคำว่า BACARDI เป็นชื่อนามสกุลและไม่มีลักษณะบ่งเฉพาะ คณะกรรมการได้พิจารณาอุทธรณ์ และเอกสารหลักฐานประกอบโดยตลอดแล้ว เห็นว่าเครื่องหมายการค้าไบสลาทของผู้อุทธรณ์ นอกจากมีคำว่า BACARDI แล้ว, ยังมีสารสำคัญอื่น ๆ เช่น รูปค้ำคาว รูปเหรียญรางวัล ตลอดจนรูปมงกุฎอาร์มอีกด้วย และ เห็นว่าคำว่า BACARDI นั้น ประชาชนโดยทั่วไปซึ่งพบเห็นคำๆ นี้ก็ย่อมไม่คิดไปว่าเป็นนามสกุล ฉะนั้นคำ BACARDI ตามความหมายอันเข้าใจกันโดยธรรมดาจึงไม่ใช่นามสกุล เครื่องหมายการค้ารูปไบสลาทของผู้อุทธรณ์จึงมีลักษณะบ่งเฉพาะชอบที่จะได้รับจดทะเบียน

ปัญหาเรื่องลักษณะบ่งเฉพาะ “ลักษณะบ่งเฉพาะ” หมายความว่านำมาทำให้เหมาะ เพื่อจะชี้ให้เห็นว่าสินค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้านั้นติดกับสินค้าของผู้อื่น ปัญหาเรื่องชื่อยาก็เหมือน หรือคล้ายกับชื่อเครื่องหมายของสินค้าอื่น ๆ เช่น ‘Coca-Cola’ เป็นเครื่องหมายที่ บริษัทโคคา-โคลา คัมปะนีได้ยื่นขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2473 แต่นายทะเบียน

เครื่องหมายการค้าไม่รับจดทะเบียน เพราะ
เป็นคำที่เล็งถึงลักษณะ และคุณสมบัติของสิน-
ค้าโดยตรง ความหมายของคำว่า **Coca-Cola**
นี้ เป็นคำที่ปรากฏอยู่ในตำราเรียนของวิชา
เภสัชเวท (Pharmacognosy) ดังนี้คือ :-

Coca.- (Synonyms.- Coca Leaves,
Cocae Folia; Ger. Cocablatter; Fr.
Feuilles de Coca) The leaves of
Erythoxylon Coca a South American
Plant: nervine and stimulant

Cola or Kola N.F.- (Synonyms,
Kolanuts, Gooroo Nuts, Bichy Nuts,
Ger. Kolanuss, Fr. Noix de Gourou).
The seed of Coghlah a cuminate a tree
of Africa, *Cola nitida* and several other
species, it is a cardiac, aphrodisiac
and nerve stimulant

ดังนั้น **Coca** เป็นคำหนึ่ง หมายถึงยา
บำรุงชนิดหนึ่ง **Cola** เป็นอีกคำหมายถึงยา
บำรุงอีกชนิดหนึ่ง เช่นเดียวกับน้ำขิง (Gin-
ger Ale) น้ำมะนาว (Lemonade) น้ำส้ม
(Orangeade) น้ำหวานซาซี (Sarsaparilla
Water) ฉะนั้น เครื่องหมายการค้ารายนี้จึง
เป็นคำที่เล็งถึงลักษณะหรือคุณสมบัติแห่ง สิน-
ค้าโดยตรง ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมาย
การค้า พุทธศักราช 2474 กองเครื่อง

หมายการค้าจึงปฏิเสธการจดทะเบียน ทั้งนี้
เพื่อป้องกันการกระทบกระเทือนถึงความได้-
เสียของพ่อค้าและประชาชน บริษัท โคคา-
โคลา คัมปนี จึงถอนคำขอไป

ต่อมาเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2490 ซึ่ง
ห่างจากการถอนคำขอตอนแรกประมาณ 17
ปี บริษัท โคคา-โคลา คัมปนี ได้ยื่นคำขอ
จดทะเบียนเครื่องหมายการค้า "Coca-Cola"
อีกครั้งหนึ่ง และเป็นปัญหาตีความกันกว้าง
เป็นทางการโดยคณะกรรมการทรงคุณวุฒิทาง
กฎหมาย ในที่สุดจึงจดทะเบียนได้, โดยเหตุ
ที่ได้ใช้เครื่องหมายการค้านี้มานาน 17 ปี
และได้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าไว้หลาย
ประเทศแล้ว จึงมีลักษณะบ่งเฉพาะอันพึงรับ
จดทะเบียนได้ การใช้ชื่อ Coca-Cola มา
นานจึงทำให้ความหมายที่เล็งถึงลักษณะของ
สินค้าเปลี่ยนไป เหลือแต่ความหมายทางเครื่อง
หมายการค้าที่คนทั่วไปรู้ว่าเป็นเครื่องหมายชนิด
หนึ่ง ใครเป็นเจ้าของ ชื่อได้จากไหน ราคา
เท่าใด จึงมีลักษณะบ่งเฉพาะ

ปัญหานี้ถ้าหากมีบุคคลอื่นใช้เครื่องหมาย
การค้า "Coca-Cola" ในระหว่างที่ยังไม่ได้จด-
ทะเบียนเครื่องหมายการค้า "Coca-Cola"
เรื่องนี้จะเป็นปัญหามากในการแย่งกรรมสิทธิ
ยากที่จะตัดสินให้สิทธิแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง บาง
ทีอาจกลายเป็นคำสามัญที่ใช้กันได้ทั่ว ๆ ไป

เช่นเดียวกับ Ginger Ale, Lemonade, Orangeade. ฉะนั้นจึงควรพิจารณาให้ดี เมื่อจะใช้คำสามัญเป็นชื่อเครื่องหมายการค้า จะได้รับความคุ้มครองน้อยมาก หรือที่เรียกว่า เครื่องหมายอ่อน (Weak Mark) เช่นเดียวกับคำที่แสดงชื่อภูมิศาสตร์ เช่น สยาม, ไทย, ศรีราชา ฯลฯ

ปัญหาหลักฐาน แสดงลักษณะบ่ง

เฉพาะ หลักฐานต่าง ๆ ที่แสดงถึงความแพร่หลายของสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าจนประชาชนทั่วไปรู้ว่าเป็นสินค้าของผู้ขอจดทะเบียนก็เป็นหลักฐานแสดงลักษณะบ่งเฉพาะถึงแม้ว่า คำ ๆ นั้นจะเป็นคำสามัญหรือเป็นคำที่แสดงคุณสมบัติของสินค้า ถ้าใช้มานานก็เพิ่มลักษณะบ่งเฉพาะมากขึ้น หลักฐานต่าง ๆ ที่จะแสดงว่ามีลักษณะบ่งเฉพาะ มีดังต่อไปนี้

1. ระยะเวลาการใช้เครื่องหมายการค้า ซึ่งใช้เกี่ยวข้องกับสินค้าตามที่ได้ขอจดทะเบียนไว้ในประเทศไทย

2. หนังสือรับรองจากพ่อค้า ประชาชนทั่วราชอาณาจักร ที่แสดงว่าได้รับรู้จักเครื่องหมายที่ใช้กับสินค้านี้มานานเท่าใด และเข้าใจว่าอย่างไร

3. หลักฐานการโฆษณา และจำนวนทุนทรัพย์ที่ได้ใช้ไปในการนี้

4. จำนวนสินค้าที่จำหน่ายและจำนวนเงินที่ได้จากการจำหน่ายเป็นรายปี

5. หลักฐานอื่น ๆ ถ้ามี

ตัวอย่างเช่น คำว่า Coca-Cola ตามรายละเอียดที่กล่าวมาแล้ว หรือคำว่า “Hot point” ถือว่าเป็นคำที่แสดงคุณสมบัติของสินค้าประเภทเครื่องทำความร้อน เครื่องหุงต้ม แต่เนื่องจากการใช้เครื่องหมายมานานแล้ว จึงรับจดทะเบียนให้

เครื่องหมายการค้าบางอันอาจมีลักษณะบ่งเฉพาะเมื่อเริ่มใช้ แต่เมื่อกาลเวลาล่วงไป เหตุการค้าเปลี่ยนไป การละเลยในการรักษาสิทธิ หรือการละเลยในการจดทะเบียน ทำให้เครื่องหมายการค้าอันสูญเสียลักษณะบ่งเฉพาะจนกลายเป็นคำสามัญที่ใช้กันทั่วไป ตัวอย่างเช่น คำว่า ASPIRIN นั้น บริษัท ไบเออร์ เป็นผู้เริ่มใช้ คำ ๆ นี้เป็นคำที่มีลักษณะบ่งเฉพาะในตัวของมันเองเพราะเป็นคำที่ประดิษฐ์ขึ้นต่อมาก ๆ นี้กลายเป็นชื่อสามัญ “Generic Name” ปรากฏอยู่ในเภสัชตำรับต่าง ๆ จึงสูญเสียลักษณะบ่งเฉพาะ เป็นคำสามัญที่ใช้กันได้ทั่วไป (publici juris).

ปัญหาเรื่องความคล้ายคลึงระหว่างเครื่องหมายการค้าอัน ย่อมเป็นหน้าที่ของศาลที่จะวินิจฉัยว่าเครื่องหมายการค้า ของทั้งสองฝ่ายเหมือนหรือคล้ายกัน จนถึงขนาดทำให้

ประชาชนหรือสาธารณชนทั่วไปหลงเข้าใจผิดคิดว่าสินค้าของฝ่ายหนึ่งเป็นของอีกฝ่ายหนึ่ง โดยต้องพิจารณาว่าส่วนที่เหมือนหรือคล้ายกันขึ้นเป็นสิ่งสามัญในการค้าขายหรือไม่ ถ้าส่วนที่เหมือนกันนั้นเป็นสิ่งสามัญในการค้าขาย ทุกคนย่อมมีสิทธิใช้ได้ตัวอย่างสิ่งซึ่งเป็นสามัญในการค้าขาย ได้แก่ กล้วย, พญานาค, หนุมาน, ฤาษีเด็ก, นางพยาบาล, ลูกโลก, คำว่า "MYCIN" ฯลฯ.

ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า นั้นไม่มีอะไรจะทำให้เห็นได้เลยว่า การที่บุคคลหนึ่งเลือกใช้รูปสัตว์ชนิดใด ชนิดหนึ่งจะถึงแก่ก่อให้เกิดเอกสิทธิในบุคคลนั้น ที่จะหวงห้ามมิให้บุคคลอื่นใช้รูป สัตว์ ชนิด นั้นเป็นเครื่องหมายการค้าของเขาบ้าง - ความจริงเป็นจริงอยู่ว่า การที่บุคคลหนึ่งใช้เครื่องหมายรูปนก ไม่ตัดสิทธิของบุคคลอื่นที่จะถือเอารูปนกเป็นเครื่องหมายการค้าของเขาเพราะนกมีอยู่ตั้งร้อยตั้งพันชนิด เช่นนกอินทรีกับนกกระจอกรูปลักษณะแตกต่างกันมาก ถ้าคนหนึ่งใช้รูปนก คนอื่นเป็นอันใช้รูปนกเป็น เครื่องหมายไม่ได้แล้วไม่ช้าก็จะหมดทางที่จะหาอะไรเป็นเครื่องหมาย เพราะ ชนิด ของ สัตว์ มีอยู่อย่าง จำกัดไม่มากนัก แต่ก็ไม่หมายความว่า ถ้าใช้รูปนกชนิดของ สัตว์จะเป็นอันทำได้โดยชอบเสมอไป เพราะ ความสำคัญในความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติ

อยู่ที่ว่า จะใช้เครื่องหมายอะไร ๆ ก็ได้ ขออย่าให้เหมือนหรือคล้ายคลึงกับของเขาก็แล้วกัน. นกอินทรีกับนกกระจอกแม้ตามสภาพรูปลักษณะจะต่างกันมากก็จริง แต่ถ้าเอามาวาดเป็นเครื่องหมายการค้า ดีไม่ดีก็ดูกลับจะคล้ายกันมาก สุดแล้วแต่จะวางไว้โดยท่าทางรูปหัวหางละม้ายคล้ายคลึงกันหรือไม่ รูปสัตว์ชนิดเดียวกันวางท่าผิดกันก็ต่างกันได้ เช่นนกกระจอกบิน กับนกกระจอกกกไข่ แต่ถ้าทำรูปนกอินทรีกับนกกระจอกกกไข่เหมือนกัน ซ่อนหัวซ่อนหางไว้เหมือนกัน ไม่ให้ใครเห็นจำหน้าแตกต่างกันได้ ขนาดกระดาษที่พิมพ์รูปสีสรรคคล้ายกัน ใครดูก็คงไม่รู้ว่าเป็นเครื่องหมายต่างกันก็ได้ ที่จะมาชี้ว่ารูปหนึ่งมีไข่ 4 ใบ อีกรูปหนึ่งมี 5 ใบ หรือว่าขนมากกว่ากัน หรือ รายละเอียดอื่น ๆ ซึ่งเห็นได้ต่อเมื่อพิถีพิเคราะห์แตกต่างกันที่โน่น นิดที่นี้ หน้อยหาเป็นสารสำคัญที่จะแสดงว่า เครื่องหมายทั้งสองต่างกันในสายตาของลูกค้าซึ่งซื้อขายดูเครื่องหมายแต่เผิน ๆ ตามปกติไม่ ด้วยเหตุนี้ในคดีเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า จะพิถีพิเคราะห์แต่เครื่องหมายการค้าว่าต่างกันเท่านั้นไม่ได้ ความมุ่งหมายอยู่ที่ว่า จะต่างหรือเหมือนกันดูคล้ายกันในสายตาของคนซื้อคนขายตามธรรมดาต่างหาก ลักษณะอื่นทั้งหลายที่จะชักชวนให้สาธารณชนเห็นความละม้ายเหมือนกันย่อม

นำมาพิจารณาให้ได้ ถ้าจะให้ดูแต่เครื่องหมายว่า เหมือนกันหรือไม่เหมือนกันแล้ว พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้ามีไว้ก็ไม่ได้ประโยชน์อะไร คนหนึ่งทำเป็นรูปนกการกระจอกกกไข่ 4 ใบ อีกคนหนึ่งทำเช่นเดียวกันแต่เพิ่มไข่เป็น 3 ใบ จะว่าเหมือนกันก็เดี๋ยวไม่ได้ แต่ประชาชนคนไหนที่จะไม่หลงเข้าใจผิดนั้นน้อยนัก พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้ามีไว้จะมีไว้เพื่อป้องกันมิให้ใช้เครื่องหมายเหมือนกันที่บัญญัติไว้ก็เพื่อป้องกันมิให้คนทั้งหลายหลงเข้าใจผิด ข้อสินค้าที่เครื่องหมายของคนหนึ่งโดยนิกเป็นของอีกคนหนึ่งต่างหาก ทั้งนี้ก็เพื่อจะป้องกันมิให้แย่งผลประโยชน์การค้าขายกันโดยมิชอบ

การพิจารณาเครื่องหมายการค้าเป็นข้อเท็จจริงจะเพาะเรื่องแล้วแต่ความเห็น ของศาล ศาลหนึ่งอาจเห็นว่ารูปหมุกกับรูปช้างต่างกัน อีกศาลหนึ่งไม่เห็นเช่นนั้นก็ได้ ตัวอย่าง โจทก์ขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้ารูปวงองุ่น และมีอักษรโรมัน กระหนาบข้าง อ่านว่า เกรฟ แบรินด์ (GRAPE BRAND) แปลว่า ตราองุ่น จำเลยยื่นขอจดทะเบียน และใช้เครื่องหมายมาก่อนโจทก์ของจำเลยเป็นรูปวงองุ่น มีวงกลมสีดำรอบวงองุ่นและมีอักษรโรมันอ่านว่า กรุงเทพฯ ฟามาซีและเทรดมาร์ค (KRUNGDEB PHARMACY. TRADE MARK) นาย

ทะเบียนเครื่องหมายการค้ามีหนังสือแจ้งทั้งสองฝ่ายว่าเครื่องหมายการค้าเหมือน หรือคล้ายกัน ให้ตกลงกันเองหรือนำคดีไปสู่ศาล โจทก์ฟ้องจำเลยว่า เครื่องหมายการค้าเหมือนหรือคล้ายกันและโจทก์มีสิทธิดีกว่า จำเลยฟ้องแย้งว่า เครื่องหมายการค้าเหมือนหรือคล้ายกัน จำเลยมีสิทธิดีกว่า ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า เครื่องหมายการค้าเหมือน หรือคล้ายกัน และจำเลยมีสิทธิดีกว่า แต่ในชั้นศาลอุทธรณ์ศาลเห็นว่า เครื่องหมายการค้าไม่เหมือนหรือคล้ายกันเพราะรูปวงองุ่นของโจทก์ใหญ่กว่า มีใบมากกว่า และใหญ่กว่าอยู่ในรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีอักษรโรมันสีดำด้านซ้ายว่า GRAPE ด้านขวาว่า BRAND แปลว่าตราองุ่นโดยวงองุ่นอยู่กลางอักษรโรมัน ส่วนของจำเลยเป็นวงองุ่นเล็กกว่า มีใบองุ่นเพียง 4 ใบ อยู่ในวงกลมสีขาว และมีวงกลมสีดำล้อมรอบ บรรจุตัวอักษรโรมันสีขาวว่า KRUNGDEB PHARMACY และ TRADE MARK จึงตัดสินให้โจทก์จำเลยใช้เครื่องหมายการค้าได้ทั้งสองฝ่ายส่วนศาลฎีกาตัดสินว่าเครื่องหมายการค้าเหมือนหรือคล้ายกันเพราะ ลักษณะบ่งเฉพาะที่สำคัญก็คือรูปวงองุ่นและตัดสินให้จำเลยมีสิทธิในเครื่องหมายการค้าเพราะมีสิทธิดีกว่า เนื่องจากใช้มาก่อนและจดทะเบียนไว้แล้วในสินค้าจำพวกอื่น เพียงแต่จดทะเบียนเพิ่มสินค้าอีกจำพวกหนึ่งจะ

เห็นว่าความเห็นของแต่ละศาลหรือแต่ละบุคคล
ย่อมแตกต่างกันได้

ปัญหาเรื่องสิทธิในเครื่องหมาย

การค้า เรื่องแย้งสิทธิเครื่องหมายการค้ามีตัว
อย่างมากมายที่เป็นคดีเกี่ยวกับเรื่องนี้ จะเป็น
เรื่องเจตนาหรือบังเอิญก็ตาม การใช้เครื่องหมาย
การค้าที่คล้ายหรือเหมือนกัน เป็นเรื่อง
ที่จะต้องวินิจฉัยต่อไปว่า ใครเป็นผู้มีสิทธิดีกว่า
กัน ปัญหาเกี่ยวกับการใช้สิทธิโดยสุจริตก็มี
ส่วนสำคัญประการหนึ่ง ตัวอย่าง เช่นเจ้าของ
ร้านจ้างช่างเขียนเครื่องหมายการค้าไว้แล้ว แต่
ยังไม่ได้ใช้ เมื่อผู้จัดการนั้นออกไปตั้งร้านค้า
ส่วนตัวแล้วได้ใช้เครื่องหมายการค้านั้น เครื่อง
หมายการค้านี้เป็นสิทธิของเจ้าของร้าน เพราะ
ผู้จัดการได้ชื่อว่ากระทำการโดยไม่สุจริตเครื่อง
หมายการค้าจะมุ่งประสงค์อย่างไรก็แล้วแต่ แต่
เป็นสิ่งที่แน่นอนว่าไม่ประสงค์จะ ช่วยคนไม่
สุจริต

ตัวอย่างที่มักจะเกิดจากวงการค้ายาโดย
เฉพาะผู้นำยาเข้ามาในราชอาณาจักร จะเห็น
ได้จากโจทก์ไม่ใช่เจ้าของเครื่องหมายการค้า
เป็นแต่ผู้แทนจำหน่ายสินค้านั้น และบริษัท
ผู้ผลิตก็ได้มอบอำนาจโจทก์ไป จด ทะเบียน
เครื่องหมายการค้านั้น การที่โจทก์ไปขอจด
ทะเบียนโดยตนเองจึงเป็นการไม่ชอบด้วยกฎ
หมาย ไม่ทำให้โจทก์มีสิทธิในเครื่องหมายและ

จำเลยเป็นผู้ส่งสินค้าซึ่งใช้เครื่องหมายการค้า
อย่างเดียวกับโจทก์เข้ามาจำหน่าย จำเลยจึง
เป็นแต่ผู้ส่งจำหน่าย มิใช่เป็นผู้ใช้เครื่องหมาย
การค้านั้น จำเลยจึงมิได้ละเมิดสิทธิโจทก์

ปัญหาเรื่องเครื่องหมายการค้ายังมีรายละเอียด
และวิธีการดำเนินการอีกมากมาย
ปัญหาที่เกิดขึ้นจริง ๆ แต่ละเรื่องมักจะไม่ใช่
เหมือนกันทั้งหมด ยังมีข้อเท็จจริงที่แตกต่าง
กันอีกมาก จึงเป็นเรื่องวินิจฉัยของแต่ละคน
การค้าขายเป็นเรื่องของการแข่งขันกัน ผู้ที่รู้
ข้อกฎหมายกว้างขวางและรู้ข้อเท็จจริงรายละเอียด
ปลีกย่อยต่าง ๆ จะเป็นผู้ได้เปรียบและใน
ที่สุดจะเป็นผู้ชนะ

ธุรกิจการค้ามีส่วนเกี่ยวข้องกับ -
เครื่องหมายการค้าอยู่เสมอตลอดเวลา คู่ครอง
ถึงอนาคตด้วย จึงควรสนใจศึกษาประดับไว้
เป็นความรู้ เพื่อจะได้รู้ถึงหน้าที่ การใช้สิทธิ
การสงวนสิทธิการป้องกันการละเมิด การต่อสู้
เพื่อป้องกันรักษาผลประโยชน์ทางการค้า
ตลอดจนเกียรตินิยมชื่อเสียงของผู้บริหารด้วย อัน
จะมีผลถึงรักษาทรัพย์สินในปัจจุบัน หรือให้
เป็นสมบัติตกทอดไปยังผู้รับมรดกในภายหน้า
อีกด้วย มิฉะนั้นแล้วการขาดความสนใจในเรื่อง
เครื่องหมายการค้าจะทำให้ท่านเสียใจอย่างใหญ่
หลวงในภายหลังได้ ดังนั้นถ้าคิดจะค้าขายหรือ
ไม่ยากเดือดร้อนภายหลัง สิ่งแรกที่ต้องสนใจ
คือ เครื่องหมายการค้า

เอกสารอ้างอิง

- 1) คำขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า คำขอที่ 4695 เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2473
- 2) คำขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า คำขอที่ 11694 เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2490
- 3) The American Illustrated Medical Dictionary
- 4) Chem Syn. And Trade Mark
- 5) Hallsbury Vol. xxx ii No. 854
- 6) Kerly on Trade Mark p. 160,178-202

- 7) Youngken, Atextbook fo Pharmacokno sy, P. 485,558
- 8) พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2474
- 9) พระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510
- 10) ประมวลคำพิพากษาศาลฎีกา เครื่องหมายการค้าตั้งแต่ปี 2477 จนถึง 2515
- 11) ประกาศกองเครื่องหมายการค้าเรื่องกำหนดสิ่ง ซึ่งเป็นสามัญในการค้าขาย

